

MILJÖÖVERVAKNING

Ansvarig för delprogrammet: Stina Adielsson

5-ÅRS PLAN

Bakgrund

Sverige har ett väl utbyggt system för att dokumentera tillståndet i miljön och dess förändringar. Resultaten från miljöövervakningen visar om genomförda miljöskyddsåtgärder leder till önskade förbättringar och om vi når uppsatta miljökvalitetsmål eller inte. Naturvårdsverket har ansvaret för den nationella miljöövervakningen som är indelad i olika programområden såsom luft, kust och jordbruksmark. Inom programområdet jordbruksmark ingår delprogrammet Pesticider. Här undersöks förekomsten av bekämpningsmedel i vattendrag i små jordbruksdominerade avrinningsområden samt i två större skånska åar.

Delprogrammet Pesticider har sitt ursprung i ett övervakningsprogram som startade i Skåne år 1990, Vemmenhögsprojektet. Detta är den enda längre, systematiska undersökning av förekomsten av bekämpningsmedel i vattendrag som gjorts inom Sverige och en av de längsta tidsserierna i världen.

Syfte

Syftet med miljöövervakningsprogrammet Pesticider är att, inom avrinningsområden som domineras av jordbruksmark, kvantifiera variationer i tid och rum av halter och transporterade mängder av bekämpningsmedelsrester i yt- och grundvatten. De erhållna resultaten sätts i relation till odlingsåtgärder som förekommer inom avrinningsområdet. Resultaten som framkommer inom miljöövervakningen utgör också ett värdefullt underlag för de riskbedömningsverktyg som utvecklas inom ett annat av CKBs verksamhetsområden.

De kontinuerliga mätningarna inom miljöövervakningen kommer även fortsättningsvis att finansieras med medel från Naturvårdsverkets anslag för miljöövervakning. Resurser från CKB kan användas som ett komplement till "basprogrammet" genom t.ex. riktade undersökningar i syfte att fördjupa tolkningsmöjligheterna och vidareutveckla resultaten.

ARBETSLÄGET OKTOBER 2009

Liksom under 2008 avsattes medel för kvalitetssäkring inom miljöövervakningen. Analyser av ett flertal blankprover har gjorts i syfte att säkerställa att provtagning sker på ett standardiserat sätt, så att kontaminering undviks.

Arbetet med att presentera miljöövervakningsdata med hjälp av GIS har varit vilande under året. Dock finns ett antal GIS-kartor inkluderade i den senaste sammanställningen av miljöövervakningsresultaten.

Under oktober och november kommer en fördjupad bearbetning av resultaten från sedimentprovtagningen inom miljöövervakningen för pesticider att göras. Syftet är i första hand att öka tillgängligheten av miljöövervakningsdata men också att få underlag för att göra en mer omfattande studie under 2010.

Det pågår arbete med att förbättra presentationen av miljöövervakningsdata på internet. Det är ett projekt som kommer att fortgå under flera år med sikte på att ha analysresultat sökbara på internet.

Inom miljöövervakningens typområde i Halland har jordprover tagits under sommaren, dessa kommer att analyseras under hösten. CKB finansierar utökad provtagning och texturanalys samt analys av organiskt kol med syfte att ge underlag för modellering (samarbete med delprogram 2.5.2). Jordprovtagningen sker i samarbete med miljöövervakningen av växtnäring (finansierat av Naturvårdsverket).

Tommy Arvidsson (Inst för mark & miljö) arbetar med ett forskningsprojekt som bl.a. syftar till att validera den s.k. Hjälpredan som används för att bestämma skyddsavstånd vid sprutning av bekämpningsmedel. Projektet finansieras av SLF. CKB stödjer projektet genom att finansiera utökad vattenprovtagning.

1-ÅRSPLAN 2010

Arbetet med att kvalitetssäkra miljöövervakningen av bekämpningsmedel fortsätter, nu med inriktning på transport, lagring och reproducerbarhet.

Information och resultat från miljöövervakningen ska få ökad tillgänglighet på internet. Arbetet fortsätter under 2010 med målsättningen att kunna ha t.ex. analysresultat sökbara direkt på internet.

Utökad sedimentprovtagning planeras under 2010, detta ska ske i samråd med delprogram 2.5.1. Syftet är att få en bättre uppfattning om hur halterna av bekämpningsmedel varierar under säsongen.

Inom de typområden som undersöks i den ordinarie miljöövervakningen (finansierad av Naturvårdsverket) finns detaljerad information om grödor och användning av bekämpningsmedel. Detta utgör ett utmärkt material för att testa och validera riskbedömningsverktyget FOOT-CRS, vilket är utvecklat för modellering inom avrinningsområden. Tester och validering av verktyget planeras för område E 21 (i Östergötland) och kommer att utföras tillsammans med forskare inom delprogram 2.5.2.